

Naujausi lietuviški terminų žodynai

JOLANTA GAIVENYTĖ-BUTLER,

ADELĖ NOREIKAITĖ

Lietuvių kalbos institutas

2005 m.

Anglų–lietuvių kalbų medicinos terminų santrumpų žodynas / parengė Danutė Ramanauskienė; Vilniaus universitetas. – Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 310, [1] p.

Tai pirmas tokio pobūdžio žodynas lietuvių kalba. Jame įdėta per 18 000 terminų santrumpų. Didžiąją žodyno dalį sudaro kardiologijos, anatomijos, farmakologijos ir odontologijos sričių terminų, tarptautinių medicinos organizacijų pavadinimų santrumpos, pareigybių bei specialybių pavadinimų sutrumpinimai. Leidinys pravers ne tik studentams, bet ir visiems, besidomintiems medicina, skaitantiems medicinos literatūrą ar vykstantiems į tarptautinius renginius. Žodyno sandara abėcėlinė. Šalia santrumpų pateikti jų paaiškinimai ir vertimas į lietuvių kalbą.

Anglų–lietuvių kalbų specialiojo ugdymo žodynas = English–Lithuanian dictionary of special education / Šiaulių universitetas. Specialiojo ugdymo mokslinis centras; [sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Juozas Petruševičius; rengėjai D. Alifanovienė, A. Ališauskas, L. Bobrova, A. Garšvienė, V. Gudonis, R. Ivoškuvienė, A. Juodraitis, I. Kaffemaičienė, D. Mockevičienė, J. Petruševičius, Vl. Vaitkevičius]. – 2-asis patais. ir papild. leid. – Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2005. – 484, [1] p.

Antrajame žodyno leidime pateikta ir paaiškinta apie 5090 anglų kalbos žodžių, terminų ir frazių. Visos pirmajame žodyno leidime (2002) pateiktos temos (adaptuotas fizinis ugdymas, kineziterapija, logopedija, medicina, psichopedagogika, socialinis darbas ir ugdymas, surdologija ir tiflologija) papildytos ir peržiūrėtos – patikslinti, pataisyti kai kurių terminų vertimai, apibrėžtys ir aiškinimai, įtraukti reikalingiausi žaidimų terapijos, psichologijos ir kitų sričių terminai. Leidinys skiriamas pedagogams, socialiniams

darbuotojams, studentams, mokyklose dirbantiems medikams. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale įdėtos angliškų santrumpų ir lietuviškų terminų rodyklės.

Anglų–lietuvių kalbų žodynas turizmo ir paslaugų darbuotojams = [English–Lithuanian Dictionary of Tourism and Hospitality] / Živilė Mitrikenė; Vilniaus kolegija. – Vilnius: Vilniaus kolegija, 2005. – 279, [5] p.

Šis verčiamasis aiškinamasis žodynas skirtas turizmo ir paslaugų srities darbuotojams bei turizmo, viešbučių administravimo, maitinimo organizavimo specialybių studentams ir dėstytojams, visiems tiems, kas domisi turizmu, kelionėmis. Žodyne pagal abėcėlę pateikti angliški kelionių, turizmo, transporto, laisvalaikio, pramogų paslaugų, viešbučių, apgyvendinimo, maitinimo terminai ir frazės bei jų lietuviški atitikmenys. Prie kiekvieno angliško termino yra paaiškinimas anglų kalba. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Lietuviškų terminų rodyklės nėra.

Biuro programų žodynėlis: dažniausiai vartojamų „Microsoft Office“ programų terminų žodynėlis anglų–lietuvių kalbomis / Valerijonas Žalkauskas. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005. –89, [1] p. + 1 elektron. Opt. Diskas (CD-ROM).

Šiame žodynėlyje pateikta 1790 pagrindinių biuro paketo „Microsoft Office“ programų terminų. Didžioji jų dalis surinkta iš teksto doroklės „MS Word“, yra ir dažniausiai vartojamų „MS Excel“, „PowerPoint“, „MS Access“ ir „MS Outlook“ terminų. Sandara abėcėlinė lizdinė. Po kai kurių terminų skliausteliuose pateikiami trumpi jų paaiškinimai. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynėlio gale įdėta lietuviškų–angliškų terminų rodyklė. Žodynėlio aproбата: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštaruja“.

Ekonomikos terminų žodynas: apie 1400 terminų / Rūta Vainienė. – Vilnius: Tyto alba, 2005. – 326, [2] p.

Aiškinamajame verčiamajame žodyne pateikti ekonomikos teorijos ir verslo praktikos terminai, supažindinama su ekonomikos mokyklomis, žymiais ekonomistais ir jų darbais. Kaip autorė pažymi pratarmėje, žodynas parengtas „rinkos ekonomikos dvasia, jame mažiau matematikos, daugiau aiškinami ekonomistų skirtingai interpretuojami terminai“. Leidinys skirtas ne tik ekonomistams, bet ir moksleiviams, studentams, ekonomikos temomis rašantiems žurnalistams, įmonių darbuotojams, vertėjams, visiems,

besidomintiems ekonomika. Sandara abėcėlinė. Šalia lietuviško termino pateikiamas jo angliškas atitikmuo, apibrėžtis, paaiškinimas. Yra neteiktinų terminų taisymų. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Gale įdėta abėcėlinė anglišku–lietuviškų terminų rodyklė, tarptautinės prekybos terminų santrumpų ir jų paaiškinimų, ekonomikos srities Nobelio premijos laureatų, valiutų pavadinimų ir jų kodų sąrašai.

Enciklopedinis kompiuterijos žodynas / Valentina Dagienė, Gintautas Grigas, Tatjana Jevsikova; Matematikos ir informatikos institutas. – Vilnius: TEV, 2005. – 388 p.

Šiame žodyne pateikiamos terminų apibrėžtys ir išsamesni aiškinimai, yra iliustracijų ir pavyzdžių. Po termino aiškinimo pateikiami angliški atitikmenys. Yra nuorodų į sinonimus, rūšinius terminus. Žodynas skiriamas programinės įrangos gamintojams ir lokalizuotojams, verčiantiems programas į lietuvių kalbą. Sandara abėcėlinė. Gale įdėta abėcėlinė anglišku–lietuviškų terminų rodyklė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodyno aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja“. Internetinis žodyno variantas yra svetainėje www.likit.lt.

Etikos žodynas / Vincentas Žemaitis. – Vilnius: Rosma, 2005. – 352 p.

Tokio pobūdžio etikos žodynas lietuvių kalba išleistas pirmą kartą. Žodyne pateikiama per 550 ne tik etikos, bet ir psichologijos bei kitų etikai artimų sričių terminų. Straipsniuose, kuriuose aptariamos etikos kategorijos ir sąvokos, pirmiausia nurodoma termino kilmė, pateikiama trumpa jo apibrėžtis, nurodomos artimos sąvokos, sinonimai ir termino priešybės, po to kiek plačiau aiškinama termino reikšmė. Dar 250 straipsnių skirta filosofams ir psichologams, tyrinėjusiems teorines etikos problemas, ir kai kuriems visuomenės veikėjams, rašytojams, savo kūryboje originaliai svarsčiusiems ir nagrinėjusiems dorovės klausimus. Šiuose straipsniuose pateikiama biografinių žinių, apibūdinamos autorių filosofinės etinės pažiūros, nurodomi pagrindiniai etikos veikalai. Literatūros sąrašuose nurodomi užsienio autorių darbų vertimai į lietuvių kalbą ir, jeigu yra, publikacijos lietuvių kalba apie autorių filosofines etines pažiūras. Žodyno aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja“.

Inžinieriai, technikai ir technologai: trikalbis aiškinamasis žodynėlis: 627 terminai / parengė Danguolė Andriuškevičienė, Algirdas Tamulevičius,

Vytautas Valiukėnas; Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba. – Vilnius: Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, 2005. – 206 p.

Šiame verčiamajame aiškinamajame žodynėlyje pateikti įvairių sričių inžinierių, technikų ir technologų specialybių pavadinimai, jų apibrėžtys, anglų ir prancūzų kalbų atitikmenys. Leidinys skirtas Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybai, tvarkančiai „Lietuvos profesijų klasifikatorių“, verčiančiai Europos Sąjungos teisės aktus ir kitus Europos Sąjungos dokumentus į lietuvių kalbą. Jis bus naudingas ir Lietuvos įstaigų, įmonių, biurų vadovams, sudarantiems pareigybių sąrašus, taip pat ir kitiems vartotojams. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynėlio gale yra abėcėlinės anglišku–lietuvišku ir prancūzišku–lietuvišku terminų rodyklės. Žodyno aproba: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja“.

Lenkų–lietuvių kalbų biologijos terminų žodynelis: gimnazijai / Marytė Misiukonienė. – Pušsk: Aušra, 2005. – 296 p.

Verčiamasis aiškinamasis biologijos žodynelis iš „Mokyklinių žodynėlių serijos“ skirtas gimnazijų moksleiviams ir mokytojams Lenkijoje, jis turėtų padėti geriau suprasti biologijos dėsnius ir vartoti lietuviškus terminus. Šalia lenkiško termino pateikiamas lietuviškas jo atitikmuo ir trumpas aiškinimas. Nurodyta daugelio terminų etimologija. Pateikta sinonimų. Dažniausiai ap- tinkamų gyvūnų ir augalų pavadinimai pateikiami trimis kalbomis – lenkų, lietuvių ir lotynų. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Gale įdėta abėcėlinė lietuvišku–lenkišku terminų rodyklė, yra žmogaus organų sistemų schemos, sekrecijos liaukų ir jų gaminamų hormonų, vitaminų ir mineralinių medžiagų lentelės.

Lietuvių–prancūzų kalbų karybos žodynas: eksperimentinis leidi- nys / Milda Pukienė; Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija. – Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2005. – 121, [1] p.

Žodynas, apimantis apie 7000 terminų ir žodžių junginių, skirtas Lie- tuvos karo akademijos kariūnams ir neakivaizdinio skyriaus klausytojams, aukštųjų mokyklų studentams, lankantiems rezervo karininkų kursus, jau- niesiems šauliams, kariams, ketinantiems dalyvauti tarptautinėse misijose. Šis žodynas – dar rengiamo „Prancūzų–lietuvių ir lietuvių–prancūzų kalbų karybos žodyno“ sudedamoji dalis. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai ir žodžiai nekirčiuoti. Žodynas sudarytas remiantis bendraisiais dvikalbių žodynų leksikografijos principais.

Mokomasis prancūzų–lietuvių kalbų verslo žodynas = Dictionnaire d'apprentissage franco-lituanien des affaires / R. E. Katalynaitė, L. Dubikalytė–Raugalienė; Vilniaus Gedimino technikos universitetas. – Vilnius: Technika, 2005. – 118, [1] p.

Šis verčiamasis žodynas skirtas studentams, studijuojantiems verslo, įstaigų, transporto vadybą, ir visiems, besidomintiems verslu, bankininkyste ir ekonomika. Jame pateikti svarbiausi verslo terminai, atsižvelgiant į jų vartojimo dažnumą prancūziškoje pedagoginėje ir mokslinėje šios srities literatūroje. Lietuviški terminai ir žodžiai nekirčiuoti. Žodynas sudarytas remiantis bendraisiais dvikalbių žodynų leksikografijos principais.

Mokomasis terminologijos žodynėlis / Regina Kvašytė. – Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2005. – 90 p.

Verčiamasis aiškinamasis žodynėlis parengtas kaip mokomasis terminologijos leidinys, skirtas aukštųjų mokyklų dieninio ir neakivaizdinio skyrių įvairių specialybių studentams (ypač magistrantams). Šalia lietuviško termino pateikiami jo atitikmenys anglų, rusų ir latvių kalbomis, aiškinama kai kurių terminų etimologija. Sandara abėcėlinė lizdinė. Pateikta sinonimų, yra nuorodų į teiktines terminus ir to paties sąvokų lauko terminus. Lietuviški terminai sukirčiuoti, nurodytos jų kirčiuotės. Gale įdėtos anglišų, rusiškų ir latviškų terminų rodyklės, terminologijos literatūros sąrašas. Prieduose pateiktos terminų rūšis iliustruojančios lentelės, įvairių tipų ir įvairių sričių terminų žodynų puslapių pavyzdžiai.

Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas = Terminology of Vocational Education and Training = Terminologie der Berufsbildung / Rimantas Laužackas. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2005. – 64 p.

Šiame trikalbiame verčiamajame aiškinamajame žodyne pateikta 260 profesinio rengimo terminų. Jis skiriamas profesinio rengimo pedagogams, vadovams, edukologijos studentams. Prie kiekvieno termino pateikiami paaiškinimai, angliški ir vokiški atitikmenys. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Žodyno gale yra abėcėlinis lietuviškų terminų sąrašas, kuriame pateikiami ir šių terminų atitikmenys anglų ir vokiečių kalbomis.

Psichoanalizės žodynas / Stig Fhanér; vertė Loreta Vaicekauskienė. – Vilnius: Aidai, 2005. – 303, [1] p.

Verčiamajame aiškinamajame žodyne pateikiami pamatiniai psichoanalizės terminai. Žodynas skirtas psichologams ir psichiatrams, užsiimantiems psichoterapija, taip pat tiems, kas domisi psichoanalize ir ieško pagrindinių psichoanalizės sąvokų apibrėžčių. Kaip nurodyta pratarmėje, žodynas aprėpia terminus dviejų leidinių, „visuotinai naudojamų psichoanalizės studijoms tuose kraštuose, kur psichoanalizė nuo seno taikoma klinikiniam darbe“ – Jeano Laplanche'o ir J. B. Pontalis'o „Vocabulaire de la psychoanalyse“ ir Charles'o Rycrofto „A critical dictionary of psychoanalysis“. Prie kiekvieno termino teikiami angliški, prancūziški ir vokiški atitikmenys, apibrėžtis ir išsamus sąvokos aiškinimas. Apibrėžtyje vartojami terminai, pateikti kaip antraštiniai žodžiai pačiame žodyne, pažymėti žvaigždute. Dėstymas abėcėlinis. Gale yra Sigmundo Freud'o veikalų sąrašas, angliškų–lietuviškų ir vokiškų–lietuviškų terminų rodyklės. Lietuviški terminai nekirčiuoti.

Šiuolaikinių kompiuterių programų ir tinklų žodynas = Dictionary of modern computer programs and networks = Dictionnaire des programmes modernes d'ordinateurs et des réseaux: anglų–lietuvių–prancūzų kalbomis / Valerijonas Žalkauskas. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005. – 441, [1] p.

Šiame verčiamajame žodyne yra daugiau nei 5000 grafinių vartotojo sąsajų bei kompiuterių tinklų terminų ir pagrindinių dialogo frazių, paimtų daugiausia iš operacinės sistemos „Microsoft Windows“ ir taikomųjų programų paketo „Microsoft Office“. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodyno gale įdėtos abėcėlinės lizdinės lietuviškų–angliškų ir prancūziškų–lietuviškų terminų rodyklės. Žodyno aprobeta: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja“.

Trumpas aplinkos apsaugos anglų–lietuvių, lietuvių–anglų kalbų žodynėlis / Zita Kasperienė; Panevėžio kolegija. – Panevėžys [i.e. Vilnius]: Biznio mašinų kompanija, 2005. – 83 p.

Verčiamasis žodynėlis skirtas studentams, studijuojantiems aplinkos apsaugą universitetuose ir kolegijose, ir ekologijos specialistams. Pateikiami svarbiausi ir dažniausiai vartojami aplinkos apsaugos terminai. Sandara abėcėlinė lizdinė. Ir angliškoje, ir lietuviškoje dalyje yra netikslumų. Lietuviški terminai nekirčiuoti.

Vokiečių–lietuvių kalbų žodynas teisininkams = Deutsch–litauisches Wörterbuch für Juristen / Yvonne Goldammer, Sigita Plaušinitis. – Vilnius: TEV, 2005. – 170, [11] p.

Žodyno pagrindą sudaro Vokietijos teisės sistemoje vartojami žodžiai. Šis leidinys skirtas verčiantiems teisės tekstus iš vokiečių kalbos, besidominantiems Vokietijos ir Lietuvos teisinių sistemų ypatumais, norintiems skaityti vokišką teisinę literatūrą ar dėstantiems vokiečių kalbą teisininkams. Žodyne pateikiami ne tik teisės, bet ir ekonomikos terminai, Europos Sąjungos dokumentuose bei institucijose vartojami žodžiai, kurie gali būti priskirti ir teisės, ir politikos kalbai. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Gale įdėtas abėcėlinis dažniausiai pasitaikančių teisės leidinių ir organizacijų pavadinimų santrumpų sąrašas ir vokiškuose teisiniuose tekstuose dažniausiai vartojamų lotyniškų žodžių bei posakių sąrašas.

Žuvų pavadinimų žodynas = Vocabularium nominum piscium = Dictionary of fishes names = Словарь названий рыб / Vilniaus universiteto Ekologijos institutas; sudarė Juozas Virbickas. – Vilnius: Vilniaus universiteto Ekologijos instituto leidykla, 2005. – 631, [1] p.

Žodyne pateikiama beveik 10 000 pasaulio bežandžių ir žuvų pavadinimų lotynų, lietuvių, anglų ir rusų kalbomis. Jie išdėstyti taksonomine tvarka. Klasės, būriai ir šeimos nurodyti sistematikos tvarka, gentys, rūšys ir porūšiai – abėcėliškai. Prie kiekvienos šeimos pateikiama trumpa anotacija apie žuvų ar bežandžių arealus, kūno matmenis ir kitus būdingus požymius. Skiriamas biologams, redaktoriams, vertėjams, žuvininkystės specialistams. Lietuviški pavadinimai sukirčiuoti. Gale įdėtos lotyniškų, lietuviškų, angliškų ir rusiškų pavadinimų rodyklės. Žodyno aproбата: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja“.

Sudarė *Jolanta Gaivenytė-Butler* ir *Adelė Noreikaitė*

Jolanta Gaivenytė-Butler
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
E. paštas: jolantagb@hotmail.com

Adelė Noreikaitė
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
E. paštas: adele@lki.lt